

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 1. aprila 2021 - Leto XXXI, št. 13

stran 2

ŠUNKA, DJAJCE, REN, VRTANEK – PA EŠKE KAJ?

Biba, zounik, gibanca, beliš ...
stran 3

Za lažji prestop meje
stran 4

Dosta delati pa dosta se smejati
stran 8

Aj vüzemski blagoslov sprevaža vse naše stopaje v cejlo leto ...

ŠUNKA, DJAJCE, REN, VRTANEK – PA EŠKE KAJ?

Inda svejta so se na Slovenskom na veuko soboto eške cejli den postili, če rejsan je Cerkev post zapovedavala samo pred podnevom. Takšoga ipa so na dosta mejstaj pripravljali postno gesti »aleluja«, šteroga pa so do gnes že cejlak pozabili. Slovenske vertinje so repino lopinje namočile v ladno vodau, ga sküjale pa dincnivalo. S tistov vodauv so sledik svinjsko mesau ali mesnato župo sküjale. Tau je bilau spomin na čase, gda je lüstvo za vüzem nej mejlo drugo gesti, samo repino lopinje.

Pravi svetek se je začno na veuko soboto po obödi, gda so lidgé nesli gesti k »žegni« (svečanji). Za vüzem je eške najbolje srmački človek pripravo klobase, dajca, ren, pa če že nej kolač, te donk bejli krü. Na cejлом Slovenskom zvekšoga eške gnes vrnau tau ráno v cerkev nosijo, samo tau je nej gnako, kak njeno znamenje tomačijo.

V *Prekmurji* so vertinje gesti v takši drvenkaj nosile k svečanji, štere so samo takšoga ipa nücale. Mesau je za nji znamenüvalo Jezoša tejlo, remenke goristanenje, ren cveke na križi, vrtanek pa trnjovo krono.

Na *Štajerskom*, na Murskom pauli so v drvenko »bresmec« djali, tau je biu eden veuki, načnjeni kolač krüja, na Ptujskom pauli pa so bejla dajca kak simbol Kristošovoga groba nutdejvali. Kauli vesnice Fram je dala vertinja v »kopo« en falat svinjske glavé z vüjami in orejovo potico z medom pa makom, na Kozjaki pa je znamenüvo ren z dajcami žuč, šteroga so pred smrtjov Kristoši dali. V Slovenski goricaj so nej pozabili na goškice, ka bi tikvi bole rasle, kauli Dobrne pa so cujdali eške kukarčno semen, ka bi lasica nej odnesla kokauši.

Na *Koroškom*, v Mežiškoj dolini so dali v košaro en par djabok, ka bi je branilo pred betegami gutanje, zavezali pa

so go z bejlim ali raužnatim prčecom, v šteroga vozeu so eden klinčec z rožmarinom tö djali. V Ziljskoj dolini so košaro pokrili s tistim prčecom, šteroga so samo na božičnom stauli ali v cajti buče nücali.

Na *Gorenjskom* je mati opr-

vim eden veuki, žuti kolač na sto djala z rečami: »Kristoš trnjovo krono - mi pa slatko pogačo«. Ranč tak kak indrik je pet redeči reménk tam tö simbol Jezoša pet ran bilau, korenjé rena pa znamenja cvekove v križi. V varaši Tržič je drvenka pomenila Kristoša grob, prčec na njej pa šlajer, v šteroga so povili njegvo mrtvo tejlo. Mlajši so po dugom posti komaj čakali mesau, šunka na stauli pred njimi je znamenüvala vdarce, štere je Jezoš pretrpo. Na ništerni mejstaj na Gorenjskom je čemeštar kauli noso »oblate«, tau so bile veuke hostije, od šteri je vsakša držina dobila edno. Inda svejta so je domanji tö küpüvali v Ljubljani in dali vsakšoma, šteri je k rami prišo.

Skoro vrnau takše navade so meli na *Dolenjskom*. Za razloček pa so v vesi Orehovec za vüzenek napravili edno trnok dugo klobaso, v krajini Dobropolje pa so v drvenko djali telko mali kolačekov, kelko mlajšov je pri iži bilau. Indrik

so spekli edno veuko pogačo – bejli krü, zamejsenoga z mlekom pa zmaučami – štera je bila simbol kamla pred Božim grobom. V vési Raka so dajca na žuto pofarbali, znamenüvala so žuč, šteroga so Jezoš davali. V Šentjerneji

pa so v drvenke pofarbana pa bejla dajca tö dejvali, vejsta pa »s Kristoša tejla krv pa voda ranč tak vötekli«. Kauli varaša Metlika v *Bejloj krajini* so v košare tak veuke kolače djali kak eden potač. V Črnomlji pa so cuj k drugoma gesti pripravili »nádef«: krü so namočili v mleko, cujdali rumenjake, dosta žirá, cejlo vse pa djali v svinjske bleke. V Kosteli so pripravljali »želaudec«: vküp so zmejšali lük, ren, dajca, rebra, pogačo, špek pa melo in tau maso dali v svinjski želaudec, šteroga so šparali vse od mesarije mau.

Na *Notranjskom* je tö »želaudec« biu najvejša dobrauta, s tejm, ka so ga v mejér punili. Meti je mogo lejpo redečo farbo in lepau deneti, simbolizéro je gobo, s šterov so Jezoš na križi piti davali. Dostakrat so k svečanji nesli eške cverkove pogače tö, na prčec pa so gorzošili redečoga agnjeca s križom in zastalov. Malo je špajsno, de so pa v ništerni söverni talaj *Slovenske Istre* svečanje nej poznali.

Tam je čemešter kauli po fari noso hostije, štere je prišo sledik dühovnik blagoslovit na dom. Kauli Kopra so za svečanje spekli »pinco«: tau je biu slatek pa deneči krü, v šteroga so nutzmejšali mleko pa rumenjaki in se je lepau zla-

štera vej tak nesti drvenko na glavej, ka go ne drži z rokami. Gde je nej bilau domanje čeri, je drvenko nesla vertinja ali celau lapica. Na Dolenjskom je k svečanji odišla či, štera je bila že zrejla za možitev. Gda se je na Koroškom prva dekla ali vertinja napautila v cerkev, so podje začnili paukati s štükami. Eške bole so strejlali, gda je prva ženska vö s cerkve prišla. Po cejлом Slovenskom je bila navada, ka so se dekile po svečanji »razbejžale domau«. V Istri so brodilji, ka prej tisti paver, šteroga či oprvim prileti domau, oprvim pospravi proso. Na Štajerskom so gučali, ka prej pri iži, štera oprvim dobi posvečano gesti, najlepši pauv baude. Indrik pa so ranč tak vörvali, ka dekla, štera se kak prva povrné v vesnico, se oprvim oženi. Pripovejdajo pa, ka se je na gausti zgaudio, ka se je kakša dekla med bejžanjom poteknila pa je z njene drvenke dosta kaj vöspadnilo, ka je nej bilau tavalon: vankiš, črejvli, šamedli ali rešeda ...

V ništerni bregaj na Koroškom je bila takša šega, ka je vert sam blagoslovo gesti. Postavili so košaro na sto, kauli šteroga so vküpprišli vsi domanji. Gospodar je zmolo, ka je bilau potrejbno, tri klase namočo v svečano vodau in pošpricko gesti. Pri nas v Porabji mamó šegau, ka šunko, dajca, ren pa vrtanek v nedelo zrankoma v cerkev na svečanje odnesémo. Tačas, ka je eške piciklinov nej bilau, so v našoj krajini tö vsi leteli domau - vej je pa tisti, šteri se je najbolje paščo, grato najbolje flajsen vert v prišešnjom leti.

Gnes več ne letimo, donk pa za vsakši vüzenek prosimo blagoslov na našo gesti. Želejm vsejm nam, aj vüzemski blagoslov sprevaža vse naše stopaje v cejlo leto.

Gda se je na Koroškom prva dekla ali vertinja napautila v cerkev, so podje začnili paukati s štükami. Eške bole so strejlali, gda je prva ženska vö s cerkve prišla. Po cejлом Slovenskom je bila navada, ka so se dekile po svečanji »razbejžale domau«. V Istri so brodilji, ka prej tisti paver, šteroga či oprvim prileti domau, oprvim pospravi proso. Na Štajerskom so gučali, ka prej pri iži, štera oprvim dobi posvečano gesti, najlepši pauv baude. Indrik pa so ranč tak vörvali, ka dekla, štera se kak prva povrné v vesnico, se oprvim oženi. Pripovejdajo pa, ka se je na gausti zgaudio, ka se je kakša dekla med bejžanjom poteknila pa je z njene drvenke dosta kaj vöspadnilo, ka je nej bilau tavalon: vankiš, črejvli, šamedli ali rešeda ...

V ništerni bregaj na Koroškom je bila takša šega, ka je vert sam blagoslovo gesti. Postavili so košaro na sto, kauli šteroga so vküpprišli vsi domanji. Gospodar je zmolo, ka je bilau potrejbno, tri klase namočo v svečano vodau in pošpricko gesti.

Pri nas v Porabji mamó šegau, ka šunko, dajca, ren pa vrtanek v nedelo zrankoma v cerkev na svečanje odnesémo. Tačas, ka je eške piciklinov nej bilau, so v našoj krajini tö vsi leteli domau - vej je pa tisti, šteri se je najbolje paščo, grato najbolje flajsen vert v prišešnjom leti.

Gnes več ne letimo, donk pa za vsakši vüzenek prosimo blagoslov na našo gesti. Želejm vsejm nam, aj vüzemski blagoslov sprevaža vse naše stopaje v cejlo leto.

-dm-

Jelka Pšajd - Prehranska dediščina Pomurja in Porabja

Biba, zounik, gibanca, beliš ...

Slovenija je v leti 2021 evropska gastronomska regija, zatau se je Jelka Pšajd iz Pomurskega muzeja Murska Sobota odlaučila, ka de se spravlala s temo, stera je povezana z gestijom in hrano. Uradno se tema njenoga raziskovanja zove Prehranska dediščina Po-

o tom, ka je že zapisano. Škem, ka tisti, steri do tau knjigo šteli, spoznajo, ka vse se je inda svejta gélo,« je prva raztolmačila Jelka Pšajd, stero je najbolje brigalo, kakše gesti so lidge géli v vsakdanšnjom žitki in za svejtko, kakšo posaudo so vertinje nücale, pa

ka dejejo notri v njau pa njoj pravijo repnjača, idinjača ali tikvača: »Dugo cajta sam brodila, ka vertinje v Prekmurji tau pogačo delajo iz vlečenoga testa, ali te sam, sploj na Goričkom, zvedla, ka jo redijo tudi iz genjenoga testa, tak ka tudi malo kvasa cuj dajo. In tak sam se ges pri toj hrani, pri toj dediščini, navčila, ka je gesti od vsakše vertinje pravilno. Tau si leko raztolmačimo tudi s tem, ka je inda svejta nej bilau telko vsega, kak mammo gnesden. Tudi če so meli pri rami krave, so mogauče nej mogli napraviti škipkov, vej pa so mlejko ponücali za tele. Pauleg toga je nej bilau telko začimb, pekli in küjali pa so v glavnom v krüšni peči ali na šparati na drva.«

Inda svejta se je običajno gélo trikrat na den, te gda so se na paverstvi vekša dela opravljala, pa je vmejs mogauče bila ške kakša djüžina. Fontoško je povedati tudi tau, ka se je gestija nej metalo vkraj, tak ka so se vertinje dostakrat mogle znajti in so tisto, ka je

sildje meli. Sigdar smo meli gesti,« je med lidmi čüla Jelka Pšajd, vseeno pa so bili tudi takši, steri so mogli zavolo siromaštva titi po svejti. Sogovornica ške raztolmači, ka se je prehranska dediščina prva začnila gibiti v šegaj in gestiji, stero je bilau pri-

liki staroga, včasi že takšoga, ka je malo plesnivi biu. Tau so napravili zavolo toga, ka so steli, ka se jim nede tak žmajjo in de zatau duže osto. Friški krüj je bole žmajen, pa bi ga bole brž sfalilo. Dostakrat je bilau tak, tudi če je samo en mali

Jelka Pšajd je o tom, ka se je inda svejta godilo v Porabji, dosta zvedela od Ilonke Braunštejn (Foto: Tomislav Vrečič)

murja in Porabja. En tau tistoga, ka de v drügi polovici leta notpokazano tudi na razstavi, pauleg toga pa de vöprišla ške knjiga, si leko že zdaj preštejte na internetni strani soboškoga muzeja: »Mi ške furt tak vüpamo, ka mo v našo muzejsko künjjo leko pozvali vertinje, stero do nam spekle indašnje gesti, steroga ške gnesden doma pripravljajo, pauleg toga pa bi radi dojzveli vertinje, tudi porabske, pri njih doma in napravili film o tom, kak küjajo in pečejo.«

Znamo ka etnologinja in kulturna antropologinja ne sedi samo v svojoj pisarni, liki že duga lejta trnok rada dé vö, kak pravimo, na teren, med lidi (v zadnjom leti, znamo, zakoj, je na žalost tau bilau bole rejdko) in jih vsefele spitavle. Pri tom jo paut večkrat odpela tudi v Porabje. »Istina gé, ka sam se nikdar nej preveč rada spravlala s hrano pa z recepti. Prvo zatau, ka ges preveč rada ne küjam, drügo pa tudi zavolo toga, ka znamo, ka je tak v Pomurji kak tudi v Porabji že dosta küjarskij knjig. Ali te sam tak brodila, ka je hrana inda svejta bila trnok fontoška. Na razstavi, sploj pa v knjigi, de napisano največ tistoga, ka so mi lidge pripovedali, nej telko

tudi kak se je prenašalo küjarsko znanje. Med tistimi, steri so njoj pripovedjali, so bili tudi takši, steri so se spaumili, kak je bilau v prvi polovici 20. stoletja, za tisto, ka se je godilo prva, pa je podatke

Šunka z grenom in krumplovimi žganiki v Trdkovi (Hrani: PMMS)

vö rziskala v muzejskij arhivaj in starij knjigaj.

»Leko povem, ka je mene najbolje presenetilo (meglepett) tau, kelko bogastva gé v geziki. Eden od takših primerov je pogača, stero so vertinje ponavadi spekle na vsisvecovo, 1. novembra, in sicer zavolo toga, ka so, gda so düšice prišle na té den domau, leko tau géle«, je povedala Jelka Pšajd in cujdala, ka tau pogačo zovejjo biba, zounik, gibanca, beliš, odvisno od tistoga,

ostalo preinaučni den, ponücale za nauvo gesti: »Morem povedati tudi tau, ka je meu vsakši član držine ovakši žmaj, in te so vertinje, sploj sneje, gda so prišle na nauvi dom, mogle küjati tak, ka je bilau toj držini najbaukše.«

Prekmurci, s sterimi se je pogučavala, so v glavnom pravli, ka so nej bili lačni. »Mi smo brez krüja nej bili, bili smo siromacke, dapa krüj smo sigdar meli, ka so odili na repo, pa smo sigdar

Küjarski tečaj v Küstanovcaj konec 60. lejt 20. stoletja (Hrani: Franšička Petek)

pravleno za svetke. »Znamo, ka so za fašenek dostakrat geli svinjsko glavau, zdaj pa toga skor nindri več ne delajo. Ka se tiče vüzenka, steri je zdaj pred nami, leko povem, ka so tak kak v Prekmurji v soboto nesli v cerkev žegen tudi v Porabji oziroma kak tam pravijo, so v svečeni prticec dali šunko, ren, krüj, djajce, nisterni pa ške žir. Ene vertinje so krüj ali vrtanek že v petek spekle, drüge pa v soboto zrankoma. Leko povem, ka se je po tistom, ka se je na vüzemsko nedelo vse tau svečeno gesti pogelo, v Porabji drtinj nej smelo ponücati ali dati živini, glij zatau, ka je krüj biu svečeni, blagoslovljeni. Na Štajeri je bilau ovak, tam so tau dali živini, glij zatau, ka je bilau žegnano, božje,« je ške povedala muzejska svetovalka in cujdala, ka je krüj sploj biu fontoški, nej samo ob svetkaj, liki vsakši den: »Inda svejta so lidge dosta bole bili odvisni od, če tak povem, božjoga vremena, kak je tau gnesden. Nisterni so nej meli dosta grünta, te pa, če je prišla ške toča ali pa süča, je sploj bilau premalo žüta in s tem premalo krüja. Dostakrat sam čüla na tereni, ka so mi lidge gučali, ka so nej géli friški krüj,

falajček krüja doj spadno, so ga lidge gorpobrati in küšnoli. V 19. stoletji so ške vörvali, ka so drtinice düšice v vicaj in če ti toga ne küšneš, düšice nedo prišle v nebesa. Bilau je velko poštüvanje krüja, nej samo bejloga, steroga je tak ali tak malo bilau.«

Jelka Pšajd je raziskala tudi tau, kak se je inda svejta prenašalo küjarsko znanje. Največkrat je tau v držini šlou od matere na čer. Dostakrat je tau nej bilau nekše ekstra včenje, vej pa je čerka že od malih naug v küjni cujgledala, ka vse mati dela: »Dostakrat so mi ženske same pravle, ka so bile stare komaj enajst let, pa so že mogle pomagati peči krüj. Znamo tudi, ka so se, sploj med obema svetovnima bojnama, mlade, ške neoženjene deklina zaposlile pri bogatih varaških držinaj ali pa so delale v krčmaj, in so se te tam navčile küjati.« Znanje se je dalo dobiti ške v küjarskij knjigaj, po drügi svetovni bojni pa so bili popularni tudi küjarski tečaji (tanfoljam), stero so organizerali po vesnicaj.

(Kejp na 1. strani: Vrtanek iz krüšne peči na Gorenjom Seniki. Foto: PMMS.)

Silva Eöry

PREKMURJE

Kot pribegli sij

Unesco je leta 1999 predlagal, da 21. marca svetovni dan poezije, in tau zavolo toga, da bi se po cejlom svejti promoviralo štetje, pisanje, objavljanje in včenje poezije. Generalna direktorica Unesca Audrey Azoulay je v letošnji poslanici zapisala, da poezija predstavlja tau, ka smo lidge, steri vküper živemo, pauleg toga pa skrbimo za tau, ka našo dediščino prejk davlemo mlajšim, tistim, steri pridejo za nami.

Po cejlom svejti in tüdi v Sloveniji so pripravili več literarnih prireditvev, stere so zavolo epidemije več ali menje bile notpokazane samo na interneti, nej v živo. Slavistično društvo Prekmurja, Prlekije in Porabja je vküper s Pokrajinsko in študijsko knjižnico Murska Sobota pripravilo recital pesmi iz literarne zapuščine Milana Vincetiča z naslovom *Kot pribegli sij*. Vincetičove ške neobjavljene pesmi so notpokazali Katarina Balažic, Metka Celec, Franci Just, Štefan Kardoš, Irena Štuhec, Boža Trajbarič in Milena Zelko. Izbor besedil je opravo Franci Just, šlo pa je za pesmi iz dvej ške neobjavljenih ciklov Polaroidi in Pastirska luna, v vsakšom pa je po sedem pesmi. Vincetičovi kolegi, pisatelji in slavisti so njegovo poezijo interpretirali ob spremljavi kejpov iz narave, steri se vsebinsko navezuvlejo na njegove verze, pa ške ob glasbi Mateja Končana - Kleamera. Ob toj priliki smo nej steli dosta gučati in razpredati o poeziji, liki smo steli napraviti en takši dogodek, steri bralca nagučavle, aj naj se prepüsti in poezijo začüti, je povedo Just in cjudau, ka Argo, društvo za humanistična vprašanja, ške furt planejra tüdi tau, ka posthumno vöda pesniško zbirko ške neobjavljenih pesmi Milana Vincetiča.

Silva Eöry

ZA LAŽJI PRESTOP MEJE

Dva torka zaporedoma je med 8. in 9. uro potekalo v Čepincih testiranje s hitrimi antigenskimi testi, ki ga je organizirala šalovska občina ob strokovni pomoči Splošne bolnišnice Murska Sobota v prostorih nekdanje karavle. Ko sem

ki redno vstopajo v Slovenijo. To je bilo sprejeto na predlog slovenske skupnosti, ki živi v Italiji. Takrat smo se povezali z Uradom za Slovence v zamejstvu in po svetu in dogovorili, da tüdi na tem območju, torej na območ-

Medicinska sestra Splošne bolnišnice Murska Sobota jemlje bris kolegici monoštrskega slovenskega radia Valeriji Časar

se 23.marca tüdi sama oglasila v Čepincih, mi je najprej v öči padlo, da stoji na dvorišču karavle precej ljudi, večinoma Porabci, bilo je pa tüdi nekaj domačinov iz šalovske občine. Testno točko sta obiskala

ju Porabja, kjer prav tako živi slovenska skupnost, na ta način olajšamo prestop meje. Porabci so tako ali tako že prikrajšani, ker so tri prestopne točke na območju Porabja in je samo ena

Življenje ažurira članek

S ciljem čim bolj učinkovite zajezitve epidemije je slovenska vlada sprejela odločitev o zaprtju države med 1. in 11. aprilom. Od ponedeljka 29.3. veljajo zaostreni pogoji vstopa kakor tüdi potovanja iz Slovenije v države na rdečem seznamu, na katerem je tüdi Madžarska.

Vstop v Slovenijo brez napotitve v karanteno je ob posameznih izjemah mogoč le z negativnim izidom PCR-testa.

Za posamezne kategorije še vedno velja možnost vstopa ob predložitvi negativnega PCR ali hitrega antigeneskega testa (HAG test) na Covid-19, ki ni starejši od sedem dni. Med temi so delovni migranti, šolarji starejši od 13 let in njihovi spremljevalci, dvolastniki in najemniki zemljišč v obmejnem pasu in osebe, ki prehajajo mejo iz nujnih razlogov vezanih na odpravo neposredne nevarnosti za zdravje ali življenje.

Podrobnejše informacije glede prehajanja meje s Slovenijo so dostopne na spletni strani policija.si.

tüdi župan občine Šalovci Iztok Fartek in generalna konzulka iz Monoštra Metka Lajnšček, ki sem jo vprašala, kako in na čigavo pobudo je prišlo do testne točke na meji s Porabjem.

»V začetku marca je slovenska vlada sprejela novi odlok o zajezitvi epidemije Covid-19 in postavila nove pogoje za prehajanje meje. Takrat so se zaostri tüdi pogoji za vstop v Slovenijo. Testne točke so se najprej vzpostavile na italijansko-slovenski meji, kjer je možno testirati tiste,

odprta. Vemo, da na Madžarskem testa ni možno opravljati tako enostavno in brezplačno, zato smo se dogovorili za to testno točko. Torej za upravičence: za delovne migrante, za šolarje oziroma študente, dvolastnike, najemnike nepremičnin, kmetijskih zemljišč ali objektov, kjer opravljajo vzdrževalna ali sezonska dela. Testno točko lahko obiščejo tüdi tisti, ki imajo kakšne družinske obveznosti v Sloveniji. To so pač ti upravičenci, ki se morajo tedensko testirati,«

VISOKOŠOLSKI ŠTUDIJ ZA NARODNOSTI PRED NOVIMI IZZIVI

Tüdi visokošolski študij za narodnosti je pred novimi izzivi, zato je 24. marca zasedal Odbor za narodnosti Parlamenta. Njegovi člani so prislunhili informacijam o novem modelu finansiranja visokega šolstva in o vprašanjih, ki se zaradi novega modela pojavljajo na področju izobraževanja narodnostnih učiteljev, položaja in finansiranja narodnostnih kateder.

Slovenska zagovornica Erika Köleš Kiss, predsednica pododbora za šolstvo, je pripravila vprašanja za gosta

Na zasedanje so povabili vladnega pooblaščenca, odgovornega za koordinacijo vladnih nalog na področju novega modela finansiranja visokega šolstva, Istvána Stumpfa, in državnega podsekretarja Ministrstva za tehnologijo in inovacije, odgovornega za visoko šolstvo, Balázsa Zoltána Hanka.

Narodnosti na Madžarskem pričakujejo jamstvo, da bodo narodnostne smeri na raznih univerzah obstale tüdi pod novim upravljalnim modelom in bo zagotovljeno njihovo finansiranje. Obenem bi želele izobraževanje razširiti na nova področja (recimo izobraževanje kadrov za narodnostne medije).

Na tem zasedanju je odbor sprejel tüdi svoje stališče o evropski pobudi „Minority SafePack“.

F. Süttö

Foto: Pisarna za tisk Parlamenta

je povedala generalna konzulka v Monoštru Metka Lajnšček in dodala: *»Zahvaljujem se Splošni bolnišnici Murska Sobota, ki nam je šla naproti, ki izvaja testiranje in seveda vsem slovenskim pristojnim predstavnikom, Uradu za Slovence, Ministrstvu za zdravje in Ministrstvu za notranje zadeve, da so se strinjali s tem predlogom.«*

Kot smo izvedeli od sodelavk Splošne bolnišnice Murska Sobota, 16. marca se je testiralo 13 ljudi, takrat niso našle nobenega pozitivnega primera. Prva prilika je bila sicer bolj poskusnega značaja, da bi organizatorji ocenili, če bo zadosti zanimanja za testiranje. Prejšnji teden se je testiralo 29 interesentov, med njimi je bil en pozitiven test. Sodelavke bolnišnice so po ustaljenem protokolu vzorec poslale na PCR-test, testirani osebi

pa predlagale samoizolacijo do sprejetja končnega rezultata.

Ker se je za testiranje pokazalo precejšnje zanimanje, bo to načelno potekalo, dokler bo potrebno, vsak torek med 8. in 9. uro. Generalna konzulka Metka Lajnšček pa upa, *»da se bo epidemija čimprej končala in da bomo spet lahko normalno prehajali mejo, da bodo lahko naši rojaki brez omejitvenih ukrepov prestopali mejo.«*

P.s.: Če sem že zaradi dela obiskala testno točko, sem se dala tüdi sama testirati. (Bila sem negativna.) Hvala medicinskim sestram za profesionalno opravljeno delo, občini Šalovci za prijaznost in gostoljubje.

(Slika na 1. strani: Tako izgleda dvojezično (slovensko-angleško) potrdilo o testiranju.)

Marijana Sukič

Foto: Silva Eöry

KDOR IMA CVETLICE RAD/STO MA RAUŽE RAD...

VELIKONOČNO PRAZNOVANJE

Velika noč se praznuje že od 4. stoletja naprej kot poseben pomladni praznik. Datum ni stalen, ampak je vsako leto sproti določen glede na luno. Veliko noč

no pogrnjena. Letošnje praznovanje velike noči je nekoliko drugačno, zato si ga obarvajmo s sončnimi žarki. Naj bo pisano in obsijano s soncem. Prepustimo

teno košarico. Priročno je, da jih namestimo kar v sadilnem lončku, ker potem, ko rastline odcvetijo, jih lažje presadimo na vrt ali okrasno gredico. Poskrbimo tudi, da je substrat v lončku dovolj vlažen, da nam kasneje ne bo treba

vrbovih vej, njihove konice upognemo do mesta, kjer so bile odrezane. Ne bodo se zlomile. Nato s tanko žico ali rafijo obesimo na te upognjene veje prazne jajčne lupine, jih napolnimo z vodo in dodamo cvet ali dva. Šopek spodaj ravno

Preprosta dekoracija za bivalni prostor iz vej vinske trte, različnih narcis in različno velikih jajc z dodatki modrih hruščic

praznujemo na prvo nedeljo po prvi spomladanski polni luni od 22. marca do 25. aprila. Širom po svetu je

se svoji domišljiji in uživajmo pri ustvarjanju iz naravnih materialov zelenja in cvetja. Praznovanje ve-

Spomladanske zlatičevke (ranunkule) v jajčnih lupinah

postal praznik za druženje in veselje oziroma družinski dan, in to za verujoče ali neverujoče. Tako je še velikonočni ponedeljek dela prost dan za snidenja s prijatelji in sorodniki. Praznovanju velike noči pravimo da je to velikonočni krog. Živila za velikonočni zajtrk so tradicionalna, vendar so navade po Sloveniji nekoliko različne. Velja pa eno, da miza mora biti slavnost-

like noči nikakor ne more biti brez cvetočega okrasja. Imeli bomo malo več dela, a vzdušje bomo popestrili sebi in otrokom. Kot dobrodošlico si spletemo venček iz mačic, ki jih najdemo v svoji bližini, ter poljubno popestrimo z mini jajčki, figuricami, perjem in podobno.

Spomladanske čebulnice so pravšnje za namestitev v okrasno posodo ali ple-

Velikonočni venec je bogat z materiali, nabranimi v naravi, popestrjen z jajčki in perjem

zalivati. Priporočljivo je, da rastline obložimo z zelenim naravnim mahom ali sivimi lišaji.

odrežemo in postavimo v večjo okrasno posodo, kjer je prav tako napolnjena z vodo.

Vse okusne jedi pridejo toliko bolj do veljave ob okrašeni mizi

Značilno velikonočno cvetje so trobentice, rumeni dren in forzicija, narcise in tulipani. Narava pa nam že ponuja cvetke marjetic in dišečih vijolic. Takšno okrasje prinese v prostor veliko svežine k že tako prazničnemu vzdušju.

Za notranji prostor si pričarajmo šopek iz upognjenih

MORDA NISTE VEDELI ... Priljubljene narcise ob veliki noči so dobile ime po grškem mladeniču, ki se je zaljubil v svojo podobo in se je spremenil v cvetlico. V vrtu spadajo narcise v najtrajnejše čebulnice.

*Besedilo: Olga Varga
Fotografije: Olga Varga
in svetovni splet*

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Djastriki ali orli v Porabji

Dostokrat smo se čudivali, gda so starci od tauga pripovedjali, ka djastrik njim je kokauš odneso. Niške nej vöpravo, depa nej smo trno dali valati, ka je cejlo kokauš zdigno pa se je odneso z njauv. Sploy pa zato, ka pri nas je vsikši ftič, steri je krivi klün emo, se je tak zvau, ka djastrik. Leko je biu mali ali velki, vseeno je bilau, djastrik se je zvau. Človek nji je najbola tak goraspozno, ka so se kaulakvrat vrteli v lufti, gda so v travi müši, kače, küškere, podgani ali male zavce iskali. Z bejlim smo gledali, gda so nejdavnik novine pisale ka v Železni županiji pet parov velki »djastrikov«, orlov (sas) žive, od tauga dva para v Porabji. Na Vogrskom vsevküper 530 parov majo zamerkeno. Od tej ftičov tau trbej znati, ka so najvekši ftiči, steri na Vogrskom živejo. Gda perauti raznok pistijo, dva mejtra pa pau so šurke. Najraj se pri vodej zdržavajo, v zimi tü ostanejo, nji mraz ne ma uti, tašoga reda si še ležej najdejo gesti kak ovak. Zavolo tauga, ka nega velke trave pa bejli snejg vse zakrije, vse se bola vidi, oni pa fejst ostre oči majo. Gda se več stau mejtrov visiko nosijo, še edno malo müš vpamet vzemajo v travi. Zavolo tauga, ka so velki ftiči, gnejzdo tö velko majo, dva mejtra šurko pa največkrat na najvišešoj drejvi. V gnejzdi dve, rejdko tri djajca znesejo pa tak po 40 dnevaj se mladiči vözležejo, steri tri mejsece osatnejo v gnejzdi. Mali djastriki so fejst nevarni eden na drögoga, ranč tak kak Kain in Abel, eden drögoga uničijo. Ovak so fejst zaščiteni, eden djastrik, orel milijaun forintov vrejdnosti ma. Zdaj, ka vejmo, ka rejsan živejo taši orli pri nas v Porabji, že rejsan leko damo valati, ka so gnauksvejta tej velki ftiči kokauš odnesli. Gnesden že nedo mogli, ali samo rejdko, zato ka več skurok nega kokauši, še po vasaj nej.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Janez Cigler Kralj ostaja minister

Potem ko je interpelacijo uspešno prestala ministrica za šolstvo Simona Kustec, je bila v državnem zboru na vrsti že druga interpelacija v zadnjem času in četrta v tej vladi. Poslanci so po celodnevni razpravi o interpelaciji ministra za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Janeza Ciglerja Kralja odločili, da ta ostaja minister. Interpelacijo je podprlo 38 poslancev, proti jih je glasovalo 44. Minister to razume kot podporo izvajanju njihove vizije, prednostnih nalog in ukrepov tudi v drugem polčasu mandata te vlade. Predlagatelj interpelacije, poslanci iz LMS, SD, Levice in SAB, so Janezu Ciglerju Kralju očitali neodgovorno delo med epidemijo na področjih domov za starejše, delovnih mest in socialnega dialoga, pa tudi pri dodelitvi sredstev na razpisu ministrstva Zavodu Iskreni, katerega soustanovitelj je minister. Za razpravo so imeli poslanci na voljo več kot 16 ur in pol, ki so jih tudi izkoristili.

Naša dežela

Na pobudo nekdanje predsednice DeSUS in kmetijske ministrice Aleksandre Pivec ter njenih somišljenikov je bila na digitalnem ustanovnem kongresu ustanovljena nova politična stranka Naša dežela. Za predsednico stranke je bila izbrana Pivčeva, ki napoveduje politiko povezovanja, dialoga, sodelovanja in višanja ravni politične kulture v Sloveniji. »S takšnimi načeli bomo tudi delovali kot nova stranka. Z močnim prepričanjem, da se mora politika umakniti ideologijam in se vrniti ljudem,« je v nagovoru delegatom dejala predsednica stranke Naša dežela Aleksandra Pivec. Na ustanovnem kongresu je bilo prisotnih 173 od skupno 210 povabljenih delegatov. Med vidnimi so bili nekdanja podpredsednica Desusa Anita Manfreda, nekdanji uradni govorec Desusa Janez Ujčič in direktorica Zavoda za turizem, kulturo, mladino in šport Brda Tina Novak Samec.

Erični slovenski športniki (13.)

Luka Dončić

Tisti ljubitelji športa, steri ponoči ne moremo spati, mamu tau srečo, ka leko po televiziji večkrat gledamo kakše vragolije s košarkarsko žogo v ligi NBA dela Luka Dončić, steri je

Luka Dončić je s košarkarsko labdo gorraso

pri samo 22 lejtaj že eden najbavših košarkarov na svejti. Luka Magic ga zovejo pri njegovoj ekipi Dallas Mavericks, v Sloveniji pa pravimo, ka je naš čuđežni pojep. Vekši tau Slovenecov ga je prvo paut spozno leta 2017, gda je biu ob Gorani Dra-

biu kak tretji po redi vöodabrani na NBA drafti in je po tistom podpisu pogodbo za ekipo iz Dallasa. Do konca svoje krstne sezone, v steroy je biu vöodabrani za novinca leta, je dosegno

8 trojnih dvojčkov. V lanski sezoni je svojo ekipo prvopaut pripelo do končnice, med ekipe, stero se odlaučale o prvaki NBA. V šestih nastopaj, v sterih je s 4:2 bila baukša ekipa LA Clippers, je Dončić v povprečji dau 31 točk, meu pa je ške 9,2 skoka

Luka Dončić od leta 2018 špila za ekipo Dallas Mavericks

giči najbole fontoški tau ekipe, stera je gviniła na evropskom prvenstvi. Pri samo 18 lejtaj je biu tüdi tau najbaukše peterke toga prvenstva. V sezoni 2017-2018 je biu vöodabrani za MVP (najbole koristnoga igralca) Evrolige in za MVP zaključnoga turnira toga najbole fontoškoga tekmovanja v Evropi, svojo ekipo, Real Madrid, pa je pomago pripelati tüdi do naslova prvaka. Njegove deteče senje so se spunile pred tremi leti, gda je

in 8,7 asistence na tekmo. Luka je že kak mali pojbič v rauki držo košarkarsko labdo, vej pa je biu dober košarkar že njegov oča Saša Dončić, slovenski košarkarski reprezentant, steri ma srbske korenje. Mama Mirjam Poterbin, stera je v mladih lejtaj bila plesalka in model, ma v lasti kozmetično-frizerski salon v Ljubljani, erična frizerka pa je bila že njena mama Milena. Gda je biu Luka star malo več kak 14 lejt, sta se njegoviva

ŠOPEK SPOMINOV V BESEDI IN NA SLIKAH

Šopek spominov je naslov prve pesniške zbirke Slavice Zver iz Hottize, ki svoja čustva, misli in občutke izraža tako s poezijo kakor tudi z likovnim ustvarjanjem. Doslej se je upokojena pedagoginja

Slavica ob ustvarjanju na likovni koloniji v lendavskem parku Roža

s svojimi pesmimi predstavila v zbornikih Pobiralci rose in Lindua ter na literarnih večerih, sodelovala pa je tudi na likovnih razstavah ljubiteljskih ustvarjalcev in likovnih kolonijah. Knjigo Šopek spominov je izdala Zveza kulturnih društev Lendava, uvodne misli pa so napisali Olga Paušič, Branko Gajšt ter avtoričini hčerki Ksenija Bakan Zver in Janja Zver.

Pesmi v zbirki Šopek spominov so v treh sklopih: Spomini, Življenje je ljubezen in Utrinki. Slavica je tudi avtorica likovnih del, ki so objavljena v knjigi. Pravi, da sta področji ustvarjanja likovna umetnost in pesništvo zelo tesno povezani, kot bi imeli skupne korenine, ki se prijazno prepletajo in ugodno vplivajo ene na druge. Najmočnejša motivacija, ki jo žene pri ustvarjanju, pa je ljubezen, kajti življenje brez ljubezni je puščava, praznina. Ljubezen pa je zelo raznolika: od tiste do staršev, partnerja, otrok in vnukov, do ljubezni do narave, sočloveka in prijateljev, torej vsega lepega, kar nas obdaja.

Pesmi odražajo avtoričino intimo, čustvovanje, odnos do sveta, okolja in soljudi, je v uvodnem razmišljanju zapisala Olga Paušič: »Pesmi so nastajale vrsto let, kar je mogoče začutiti tudi v jeziku, slogu, izbiri besedišča in metaforiki. Intenzivneje se je predajala pesnjenju zadnjih šest let.« Ko govorimo o ljudeh z velikim občutkom za estetiko in naravo potem med te ljudi sodi tudi Slavica, pa je o njenih likovnih delih povedal slikar Branko Gajšt.

Tekst in fotografija: Jože Gabor

stariša, steriva sta te že bila razpitaniva, odlaučila, ka ga pošljeta v Madrid, k eričnomi Reali. Mama je že večkrat raztolmačila, ka ga je, sploj na začetki, dostakrat šla obiskat. »Na začetki je bilau tüdi njemi žmetno, tak ka je dostakrat djauko, sploj te, gda sam šla domau,« je pripovedala Milena Potrbin, stera zdaj dosta cajta prežive tüdi v Dallasi.

Zavolo številnih izjemnih dosežkov se je o Luki Dončići gučalo in pisalo že te, gda je biu najstnik, njegova popularnost pa iz dneva v den narašča. Konec oktobra 2018, včasi po pr-

vih odšpilanih NBA tekmah, je grato prvi slovenski športnik, steri je meu na družbenom omrežji Instagram en milijon sledilcev, v začetki leta 2021 pa jih je bilau že 5 in pol milijona. Pred par dnevi smo zvedli, ka so dresi z njegovim imenom in numero 77 drügi najbole odavani na svejti, za Lukovim velkim vzornikom LeBronon Jamesom, s sterim sta že drügo leto po redi vküper špilala v prvi peterki zahoda na All-Star 2021, tekmi vsej zvezd toga športa.

*Silva Eöry
Kejpi: internet*

Aleksander Ružič

ZADRUŽNI DOM

Sprtoletje je znouva vcuj šlo in lidje so komaj po toj dugoj zimi čakali, ka snejg taodide. V tisti časaj je eti pri nas po vsej vesnicaj glavna gazdija bila kmetijska zadruga (mezogazdasági szövetkezet). Več vesi je vküp družila. Velkim pavrom je zemlo vkraj vzela in so jo po tiston orali pa sejali zadrugari. Tej so prišli bogzna od gé: nej so znali po našon, nej so znali ranč dobro pisati pa nej šteti, tak ka so vküp s svojimi južnimi brati, miličari pa cariniki, ojdli v večerne osnovne šoule. Te »šnelkurz« so vsi friško skončali in so gratali glavni na milicaj pa na carinaj.

Ali je oblast vso zemlo pavrom nej vkraj vzela, ka se je vseeno malo bodjala grdi gučov, ka ka do tan prejk na Nenškon pa Taljanskom pravili, gé je leko vsakši telko meo, kelko si je mogo spraviti. In tak je vsakši paver leko zadržo malo zemle; glij telko, ka je nej mogo od gladi mrejtji, zatou ka so porcije na tou zemlo bile tak velke, ka je dosta pridelanoga mogo odati, ka jih je leko ta rejšo.

Tak se je tisto sprtoletje zadruga odloučila, ka de delala v toj vesi zadružni dom. Pravzprav se je odloučo njeni predsednik, šteri je po navodilaj »od vrkaj«, kak je san pravo na gasilskon gjilejši v maloj izici staroga gasilskoga douma, na šurko tolmačo, kak je zadruga edina bodočnost etoga zaostaloga kraja.

»In če je tou tak, more zadruga meti svoj dom. Veški in gasilski dom. Zatou smo

se vsi složno odloučili, ka mo delali v vesi zadružni dom,« je svoje razlaganje o bodočnosti pravične družbe skončo sijouči predsednik.

In tak se začnilo. Lidje so mogli prostovoljno svoje delo doma tapistiti in so začnili na srejni vejsi, na lejpi njivaj ednoga prle močnoga pavra kopati pa betonejirati in zidati. Eni, šteri so meli lejpe boré, pa tisti s konjami, so pa šli v gouščo podejrat, zatou ka je trbelo nažagati tramé pa roženice za strejo, in fosline pa deske tüdi.

Tisti poudné so lepe duge rijle lidje naklali na dva velkiva vozá, ka bi ji pelali k bodoučomi zadružnomi doumi žagat. Prišli so do potoka, v šteron je ešče bilou precí vodé, mosta pa je v toj vesi ešče te prejk nej bilou. Zvekšega se je živina na tou navadila, zatou se je za toga volo nej nišče dosta sekejro.

»Pišta, ti pelaj prvi prek,« je zapovedo predsednik. Pišta je pogladio svojivi lejpiivi kobili po glavi in hrbti, napno cüggle in na dolgo razpela-na koula so bila friško na drügon kraji bregja.

»Zdaj pa ti, Vilmoš,« se je malo na smej oglaso Pišta, zato ka je sakši znao, ka se predsednikovi kobili vodé bojita, pa njemi je ščista fajnbilou, ka leko malo oblast zafrkavle, če glij je tou nej bilo dobro delati.

Vilmoš je napno cüggle, pa vsakšo kobilo ednok poredno po hrbti ščukno in skrijčo »düp«, kak se je v toj vejsi živini zapovejvalo, da more fejest potegniti. Kobili sta zahrzali in se postavili na zadnje nogé in začnili drgetati kak šibi na vodej. Liden je začnilo že fejest na smejiti, zatou je Vilmoš ešče eno parkrat po kobilaj ščukno, ali kobili sta prek moutne

pa precí globoke vodé nej vüpali.

»Njaj, Vilmoš, malo potrpi-mo pa bou. Ne mantraj živine. Jaz domou skočin, vi si pa malo tačas natočíte,« se je zdaj oglaso Pišta. Kupica je okouli šla, ali je nej nišče s kakšin žmajon kliton tanagijbo, zatou ka so vsi na skrivma samo proti predsedniki pogledávali. Nej je dugo trbelo, ka je biu Pišta nazaj. Z žepke je vzeo feferoune, vsakšo kobilo pod repon z njimi fejest namazo pa vkraj skočo:

»Vilmoš, primli za cüggle. Zdaj do šle,« je skričo Pišta in vkraj skočo. In rejsan. Kobili sta se najprle zdignili na zadnje nogé, te pa zahrzali in tak v luft skočili, ka so se remenja pa omoudi strgali, in že sta bili prejk. Z Vilmošon vrejdi. Vilmoš je cüggle püsto in začno leteti za kobilama, šterivi sta cudrali proti doumi. Za njima pa Vilmoš.

Med lidmi je najprle gratala mrtva tišina, te se je pa začno tü pa ton čüti kakši smej; in nej je dugo trpelo, ka so Pištijove kobile tüdi Vilmošov vouz prek potoka

spravile. Moški so boré doj razklali, zato ka se je trbelo že priplavlati za tesanje pa žaganje. Ešče je parkrat kupica okoli šla, ali je od feferounov nišče niti nej vüpo ranč rejči praviti.

Zadružni dom je friško gorzraso in bila je otvoritev. Deca so popejvali in predsednik pa nikši »od vrkaj« so meli bobneče guče.

»Velki je té zadružni dom,« je eden starejši človik po tjuma, da so deca popejvali, na vüjo povedo pajdaši.

»Ja, velki je. Vsi smo tü, samo Pištiva nega. Ešče slabo leto ma v vouzi biti,« je glij tak po tjuma drügi nazaj pravo.

»Znao san, ka tou s feferouni nede dobro vöprišlo.«

»Ja, maš prav. Ali Pišta tüdi tou taodslüži. Samo nikomi nede za šenki,« je ešče bole po tjuma pravo nazaj prvi.

»Pa tüdi Vilmošove zadruge dugo nede, zato ka lekaj že doj ...«, se je mogo friško doj staviti ta drügi, da ga je pod rebra bucnila mlajša ženska, štera je poleg njega stala.

»Tjuma bojta, ka de zdaj predsednik gučo.«

... DO MADŽARSKE

Minuta molka za žrtve epidemije

Prejšnjo sredo opoldne so se v Budimpešti z enominutnim molkom spominjali na žrtve epidemije. Ob tem času so se ustavila tudi sredstva javnega prevoza BKK. Župan glavnega mesta Gergely Karácsony je predhodno pozval prebivalce Budimpešte, naj se vsi tisti, ki si to lahko privoščijo, ustavijo za minuto, da bi s tem izkazali sočutje sorodnikom umrlih za posledicami virusa Covid-19. Župan glavnega mesta je na svoji facebook strani izpostavil, da je minuta molka izraz zahvale vsem tistim, ki se borijo na »bojni črti«, predvsem zdravstvenemu osebju, med njimi zdravnikom, medicinskim sestram in tehnikom. Obenem je z obžalovanjem ugotavljal, da je – glede na število prebivalstva – prav na Madžarskem najvišja smrtnost.

Premalo prijav na pedagoške fakultete

Po podatkih spletne strani felvi.hu se je letos na smeri pedagoških fakultet prijavilo skupno 13 110 dijakov, izmed njih je pedagoško smer na prvem mestu označilo 9791 dijakov. To je sicer 15 odstotkov več kot lani, kljub temu je drugo najslabše leto v zadnjem desetletnem obdobju. Pomanjkanje pedagoškega kadra je pereči problem šolstva pri nas, saj trendi kažejo, da se izmed prijavljenih sprejme na fakultete malo več kot polovica, do diplome pride kakih 70 odstotkov študentov. Pedagoški poklic ni privlačen, kar kaže tudi to, da se precej diplomiranih učiteljev zaposli po končanem študiju v drugih panogah. Za ilustracijo: v šolskem letu 2018/2019 je na pedagoških fakultetah diplomiralo 8026 študentov, na šolah se jih je zaposlilo le 6039.

V tem šolskem letu je v šolstvu zaposlenih 147 tisoč 700 pedagogov, kar je najnižja številka v zadnjih dvajsetih letih. Situacija je bolj alarmantna, če upoštevamo, da se bo v naslednjih petih letih upokojilo kakih 15 tisoč učiteljev.

VÜZEMSKA DEKORACIJA

Drüštvo za lepšo ves Števanovci pred svetki vsigdar okinča s primerno dekoracijo domanjo ves. Tak je bilau tau letos pred vüzemskimi svetki tö. Tiste, steri ste se pripelali v tau ves ali se pelali prauto Andovcam pa Verici, so pozdravili veseli zavci.

Dosta delati pa dosta se smejeti

Tetica Šebdjanina Mariška, dekliško Konkolič, so leta 2017 nazaj prišli v Porabje ali domau prišli, ranč ne vejm, kak bi bilau baukše napisano. Zato ka na Verici so se naraudili pa gorrasli,

Šebdjanina Mariška z drugim možaum

depa dosta več lejt so živeli na Fertódi. Kak so pripovedali, pa sem zvedo, kelko lejt so stari, nej sem dau valati. Dosta bola mlado vögledajo, spomnijo se na vse, kak če bi leksikon bili. Vseeno če je sedemdeset ali osemdeset lejt nazaj bilau, tak so mi pripovedjali od tisti časov, kak če bi včera bilau.

- *Tetica Mariška, tau ste pravli, ka se po iži Šebdjan zovéte, v Porabji je s tauga menja malo, samo par družin se je tak zvalo, edna taša družina je v Andovci bila.*

»Dja sem se na Verici naraudila, depa oča so iz Andovec bili, od tiste družine, stere so se tak zvali ka Šebdjanini.«

- *Kelko bratov ali sester ste meli?*

»Samo enga brata sem mejla, Vendela Konkoliča, steri je tanácselnök (predsednik občine) bejo. Oča so mi štiridesetpetoga mrlí v bojni na fronti. Fejst je mrzlo bilau, nej so meli toploga gvanta pa so vročino dobejli, sledkar pa plüčnico. Najprvin so je v Ungvár v špitale pelali,

sledkar pa sé v Sombotel. Tak je bilau, ka sé v Varaš ga pripelamo, depa gda smo po njega šli, te so ga že v Passau odpelali, gde je leta 1945, juniuša mrau.«

- *Kelkot ste te stari bili?*

»Dja sem te petnajset lejt stara bejla, tau zato vejm, ka za tri lejta, gda sem osemnajset gratala, te sem se oženila. Moj mauš je Karči Oreovecz bejo, depa za dve lejta sem sama ostala, zato ka je mrau. Hči je te šest mejsecov stara bejla. Gda se je tau zgaudilo, te sem dja nazaj domau üšla, zato ka mati je tü sama bejla.

S čerdjauw Marikov, vnukicami pa pravnukeico

- *Ka se je zgaudilo?*

»Tau je leta 1950, juniuša bilau, gda je mrau. Bilau je edno gostüvanje, gde je Orbán Kalman bejo kočíš, steri je mladi par vozo. Depa domau je odišo pa brezi kočíša so ostali, moj mauš je velki

betjar bejo pa včasín se je dau nagučati, ka de on vozo. Samo baja je tau bejla, ka on je spoj rad pleso, spoj pa gda so polko vlekli, tašoga reda je vse motjar bejo. Tak je bilau tau tisti den tü, depa te je fejst mrzlo bilau, on je pa z mokro srajcov gora na kočüj vseu. Dočas ka se je nazaj pripelo, je srajca zmrznila na njam, vse trda gratala, on pa plüčnico daubo. Sprvoga je malo doma bejo, potistim so ga v Sombotel v špitale odpelali. Tam mi je barbejr tau pravo, če leko spravim streptomycin injekcijo, te ga leko obranijo, ovak nej. Dja sem tetici v Meriko pisala pa ona je poslala 250 g, depa v Budimpešti je bejo pak, zato ka 250 forintov je trbelo plačati. Mi smo tak nagnauk poslali pejneze, pa še etak smo dugo mogli čakati, dočas ka so poslali. Gda sem dja v Sombotel prišla z injekcijo, te me je barbejr tau pejto, gde štjem moža pokopati, doma ali v Somboteli. Dja sem prajla, ka doma. Te brž sprajte eden taksi pa ga

pelajte domau, zato ka samo par kednauw ma nazaj. Gda smo domau prišli, mati so tak radi bili, ka je sin tak brž ozdravo, depa zaman so se veselili, za en mejsec je mrau. Dosta pomauči je nej bilau, zato ka plüče si je

poparo, gda je tak motjar, vözošficano v tistom mrazi na kočüj vseu.«

- *Eden za drüdjim, najprvin oča za par lejt pa mauš vam je mrau, tau je strašno bilau, nej?*

Na izletí na Hortobágyi (tetica Mariška sedíjo na konji)

»Vejš, ka je bilau. Če bi še tau nej dojšlo, za tri lejta mi je pa mati mrla, decembra na božič. Te sva z dekličinov sama ostala, zato ka brat Vendel se je oženo, on je pa k Libracini odejšo. Depa nej je dougo bejo tam, nazaj domau je prejšo, zato ka tau pravo, on nikoma nede lapec. Mena je tau pravo, ka dekličina tam pri njem doma ostana, dja pa moram delat tejti, zato ka ovak nemo go mogla gorazraniti.«

- *Kama ste šli delat?*

»Tistoga reda je težko bilau delo najdti, v židano fabriko je iz te krajine samo par žensk odlo delat, vejn dve ali tri. Tak sem te najprvin leta 1955 v Hegyeshalom üšla delat na državno gospodarstvo (állami gazdaság), za edno leto po revoluciji pa na Fertód v Tözeggyár. Tau je bilau apriliša leta 1957, gda sem z daumi odišla, pa zdaj leta 2017 sem nazaj v Varaš prišla.«

- *Ka ste delali na Fertódi?*

»Dojila sem krave, opravljala sem krave, delala sem v künji, na slejdnje sem pa pa 22 lejt glavna sakačica bila.«

- *Gda ste šli v penzijo?*

»Tau je že tak davnik bilau, ka ranč ne vejm. Zdaj sem 93 lejta stara, če dobro računam, te nikak v osemdeseti lejta je moglo biti.«

- *Dobro je bilau v Fertódi*

živeti?

»Sploj dobro je bilau, dobra zemla bejla, veltji ogradec smo meli pa dosta živine, rece, kokauši, svinje, vse.«

- *Če je dobro bilau tam, te ste zaka nazaj prišli?*

»Zato, ka smo daleč bilej od hčeri, nej smo se steli telko voziti, zato smo te ram tøj v Traušči tjöjpili. Vejš, kak je špajсно bilau sé pridti, še zdaj smo se nej mogli vcujzeti. Depa ranč ne vejm, zaka smo od tistec sé prišli, zdaj nam je že fejst žau. Tam smo meli sadovnjak, vsefelle sadje, palinko smo žgali, depa tau je tö istina, ka zdaj že ne ladava delati. Tak ka po pravici povejm, ne vejm, kak bi bilau baukše, gda je človek stari, te že vseedno, gde je, vsepovsedik je stari.«

- *Kakšne tanače bi dali mladim, kak trbej živeti, aj človek taša lejpa lejta leko zadobi?*

»Nika drügo nej trbej k tauma, dosta trbej delati pa dosta se trbej smejeti.«

(*Kejp na 1. strani: Tetica Mariška so se oddrugim oženili na Fertódi.*)

Karči Holec

Od Gorenjoga Senika do Garbolca - 30.

KOŠTAVATI KLOBASE PRI CIGLENOM GRADI

Napautimo se zdaj od Tise prauti vzhodi, v »mérne« krajine, v županijo Békés. V središnjem vóki je tam ležala edna vesnica z imenom Csaba, štera je v tórski cajtaj cejlak prazna gratala. Sledik so v njau pozvali Slovake, šteri so gnešnjoma varaši *Békéscsaba* dali svoj pečatli. Gor so držali svoje tipične zidine, depa kulturno

več njegvi kejpov na svejti. Békéscsabo dobro poznamo po klobasaj »csabai«, štere leko na festivalaj vsikšo leto koštavamo, depa pripravlamo ranč tak. Po meseni dobrautaj je eričen bližanji varaš *Gyula* tó, gde si leko poglednemo muzej klobas ranč tak. Mesto nosi ime po ednoj vogrskoj sodačkej funkciji s cajtov, gda so

na Madžarskom. Na njegovom dvoriški majo juliuša in augustuša šegau držati gradske gledališke igre, z ednim odrom na jezeri pred gradom. V 8,5 hektarov veukom parki kauli zidine stogi edno drejvo, pod šterim je prej Ferenc Erkel svojo opero »Bánk bán« napiso.

Podajmo se zdaj na prauti *Kétegyházi*, v šteroj živé najvekša romanarska skupnost na Madžarskom. Med potjauv se stavimo na marofi, gde v 14 sobaj muzeja nutpokažejo paverske škéri, leko pa dobimo dobro večerdjo z bograča s ciganjiskov muzikov tó. Gospodarge vesnice *Kétegyháza* so inda bili člani držine Almásy, štera je dala dva erična madžarska svetovna popautnika: György je predo cejlo Ažijo, László pa je trnok dobro pozno Afriko.

Bližanji varaš *Elek* najbolje poznamo po študenti na glavnom trgi, pri šterom stogi edna bába v nemškom narodnom gvanti. Ovak so 70 procentov domanji Nemcov po drugoj svetovnoj bojni vóznagnali, njini spomin gordržijo nagrobni kamli na cintori. Švabske fašenske šege pa eške itak živéjo v varaši, gde gnes že bole Madžare pa Romanare najdemo. Če se pelamo dale pri grajnci, pridemo v mesto *Battonya*, štero je ranč tak erično po svojoj multikulturnosti. V varaši se zdigava sedem Boži iž, od šteri so najlepše srbska in romanarska pravoslavna cerkev s svojima ikonostasoma, pa katoličanjška z 19. stoletja. Nej daleč od *Battonye*, v varaši *Mezőhegyes*, je cesar Jožef II. leta 1784 opro edno kobilarno (*méneshirtok*). V slejdnji 30 lejtaj so tam s pomočjauv trej generacij od 38 žrebcov napravili konjsko fajto »nonius«, štera je najbolje za paversko delo valon. Gnes najdemo na

grünti dosta lejpi zidin: v jahalnici se špancerajo konji vzimi; v muzeji nutpokažejo kočuje, sani in konjeniške škéri; v najvekšom škedjni v rosagi pa so inda svejta poglednemo kuče od čikošov (konjski pastérov), štere so vkopane 4-5 mejterov v zemlau, njina streja pa je bila nekda s travnate zemlé.

na tajoj zavarovanoj vodej, štera sliši k Narodnomi parki *Körös-Maros*.

Končno pridemo v varaš *Orosháza*, od šteroga parlamentarni poslanec je med letoma 1869 in 1872 biu revolucionarni pisatelj in političar Mihály Táncsics. Od gimnazije, štera nosi njegov

»Čabianska klobasa« je hungarikum - samo kauli Békéscsabe pa brezi fejfra go leko redijo

erbo, arhaični materni gezik in ljudsko umetnost ranč tak. Svojo gnešnjo Slovaško domačijo so napravili z edne ciglene iže z 18. stoletja, štera má posaben trnac z lese-nimi čipkami - toga domanji »podstjena« zovéjo.

Békéscsaba je edno mlado mesto na alföldskoj ravéni, njegvi najstarejši spomenik je evangeličanska »mala cerkev« z leta 1745. Če rejsan je druga, »veuka cerkev« téj vörnিকov kisnejša, je donk zaslužila svoje ime: tau je največša literanska cerkev na cejlom Madžarskom. Znautra majo galerijo na dva štauka, od tistec leko poslušamo orgolske koncerte tó.

V središči varaša najdemo štiri trge, šteri so med sebov povezani, mesto pa na dvaje seče eden kanal. V Békéscsabi je svoja inaška lejta preživo največši molar madžarskoga realizma v 19. stoletji Mihály Munkácsy, v varaškom muzeji držijo naj-

Madžari med Karpate prišli. Gnes je varaš kulturni center Romanarov na Vogrskom, z ednov poštijov pa je raztalan na »madžarsko« pa »nemško« polovico.

V nemškom tali se je narau-do eričen vogrski komponist Ferenc Erkel, šteri je v 19. stoletji napiso melodijo za madžarsko himno. V ednom bližanjom rami pa je na svejt prišo oča svetovno poznanoga nemškoga renesančnoga molara Albrechta Dürera, šteri se je po varaškom tali Ajtós zvau Albert Ajtósi. Tistoga ipa so eške gvušno nej poslušali radio, depa mi, če v gnešnjom cajti gorpoiškemo Gyulo, leko spoznamo pripovejst domanje radiotehnike in si poglednemo dosta aparatov fabrike Orion tó.

Té varaš je venak najlepši kinč županije Békés. Največ lüdi ga gvušno zavolo ciglenoga grada gorpoiške, šteroga so zozidali v 14. stoletji, je pa eden sami cejli gorausto

Grad v Gyuli ne stogi na visikom bregej - z jezera kauli njega leko napravimo lejpe fotografije

Gnes so male rame že pokrili s črepnjami, njine stené pa vöminili s cüglami.

Gda se pelamo dale po svojom kraugi v krajini »vihérnoga kauta« (*Viharsarok*), pusto pomalek vöminijo zorane njive kauli varaša *Tótkomlós*. Zemla tam dobro rodi sildje, dvan, prpeu pa lubenico (*dinnye*), mesto pa je dobilo ime po indašnjom pauvi (*h*)mela. Prvi tau ime-na kaže na tau, ka so v varaši evangeličansko cerkev dali zozidati Slovaki, šteri majo tam edno spominsko ižo pa edno domačijo tó.

Edna največša naravna vrejdnost té krajine je »Bejlo jezero« pauleg vési *Kardoskút*. Ta voda do konca pole-tja vöposene, na njenom mesti pa ostane bejla sau, štera se v sunci trnok bliskeče. Gda v geseni dosta deži spadne, püstinja znauvič živa grata. Čüje se larma veuki ftičji šeregov, šteri prihajajo na jezero gejst pa počivat. Tau se zgodi sprtoleti tó

ime, se leko pomalek odšeta-tamo k staroma vodnoma törmí, gde najdemo edini muzej študentov v cejlom rosagi. Tam pauleg stogi edna duga zidina s strejov od igarce: v tajoj čardi so se radi veselili nekdešnji alföldski betjari.

K toma varaši sliši *Gyopárosfürdő*, gde je eden domanji padar leta 1869 dau idejo, ka bi napravili kaupanco. Prve študente so zvrtili eške samo leta 1920, pomalek pa je začno tápelati mali cug z Orosháze. Gnesnedén zovéjo tau jezero z njegovimi štrandí »Balaton krajine Viharsarok«.

Zapüstimo zdaj té vihérni kaut rosaga in napautimo se v müzgasto krajino *Körös*: na tajoj zemlej se je do konca 18. stoletja gvušno več čanaklinov pelalo kak pa kočujov ...

-dm-
foto: mtu.gov.hu in
pixabay.com

KRISTOŠ NAM JE OD SMRTI VSTAU

Dostakrat že ime človeka pokaže, kakše nature je v istini. **Sveti Modest** je biu apoštol stari Slovincov v nekdešnji Karantaniji (v gnešnji avstrijski deželi Koroški - Karintiji), o njem ne vejmo dosta z dokumentov. Pišejo pa, ka je biu prej mili človek, njegvo latinsko meniško ime ne znamenuje zaman »dobrosrčen, pošteni«.

Brodimo, ka je biu Modest irskega roda, z njegve legende pa ne zvejmo, gda se je narau-do. V klaušter so ga vzeli, ka se je lepau ponašo, biu čeden pa isko vrli krščanjski žitek. Djenau je nutdržo regule svojoga réda, vsikdar je pomago, gda je trbôlo.

Gnauk ga je gorpoisko püšpek s Salzburga sveti Virgil in ma pripovejdo o slavskom lüstvi, štero živi v jugovzhodnom tali njegve püšpekije, v Karantaniji. Té lidgé so prej dobri pa batrivni, radi spejvajo, zatok bi gvüšno z veseldjom gorvzeli evangelij. Virgil si je isko pomočnike za misijon, Modest pa je včasik odišo ž njim.

Karantanskiva kneza (fejedelmek) Gorazda in Hotimira so okrstili na tistom otoki Awa, gde se je Modest pripravlo za misijonsko delo. Püšpek Virgil ga je kauli leta 755 poslo med karantansko lüstvo, gde je Modest dau zozidati Marijino cerkev na mesti, štero gnes poznamo kak »Gospau Sveto« (Maria Saal). Tam je emo sedež svoje püšpekije, s svojov

milov naturov pa je dose-gno, ka so stari Slovinci radi gorvzeli krščanstvo. Poganske rabuke so vövdarile samo po njegvoj smrti. Modest je mrau kauli leta 763, pokopani je pri Gospej Svetoj. Njegvi den držimo *31. marciuša*.

Jezoš je pravo: »Jas sem goristanenje i žitek; ki vörje v meni, če tüdi mrgé, živo baude. I vsakši, ki živé i vörje v meni, ne mrgé na vöke.« (Jn 11,25-26)

Ime »Hugo« prihajaz nemške rejči, znamenuje »düh, pamet«. Vsi trgé svetniki s tejm imenom so bili doma na Francuskom, najbolje eričen med njimi je püšpek **sveti Hugo Grenobelski (Grenoble-i Szent Hugó)**.

Hugo se je naraudo leta 1053, vö se je navčo za dühovnika. Svoje šobrate je k poštenosti zvau bole z dobrov peldov kak liki z rečami. Biu je prava rauka nadpüšpeka v Lyoni, šteri se je zvau ranč tak Hugo. Če rejsan je naš svetec nejsto püšpek gratati (tistoga ipa je biu star samo sedemdvajsti lejt), so ga donk poslali v Romo k pápi, šteri ga je posvetiu za püšpeka v Grenobli. Dvej leti je Hugo probavo napraviti red v svojoj püšpekiji, doj je stavo odavanje cerkveni slüžb

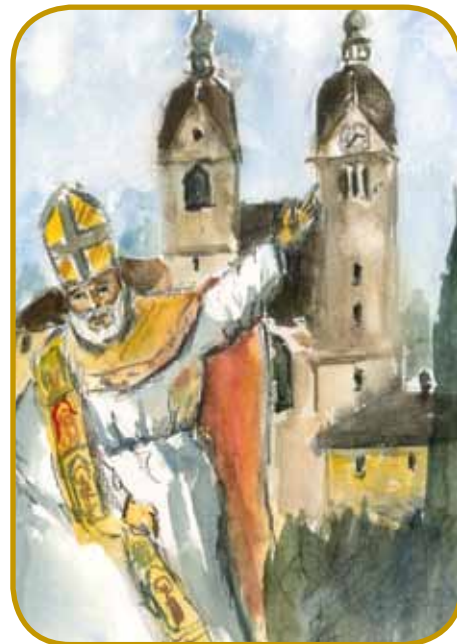
in svoje dühovnike globše vönavčo v vörski pitanjaj. Delo ma je žmetno spadnilo, zatok je po dvej lejtaj odišo v klaušter za prausnoga barata. De ga je pa pápa nazajpauzvo in Hugo je z Bogá pomočjauv znauvič začno svojo delo.

Za en malo je nej daleč od Grenobla sveti Bruno s šest padašami zozido klaušter »Veuko kartuzijó«, zibeu kartuzijanskoga reda. Barati so bili z molitvov in pokaurov v veuko pomauč Hugoni, šteroma se je pri prenavlanji püšpekije dosta vse posrečilo, dosta kaj pa nej. Gda so neprijateli vidli Hugona lübezen do pravice, so gratali njegvi padaške. Mantrala sta ga beteg v želaudci in glavobol, s kem bole pa je trpo, tejm bole mili je grtúvo.

Püšpek Hugo je mrau *1. aprila* 1132, na veuki petek. Že dvej leti kisnej so ga zglasili za svetnika, eške gnes ga čestijo kak patro-nuša prauti glavoboli.

Gnesnedén že tak dostaféle znanosti geste, ka žmetno najdemo takšoga čednjaka, šteri bi se na vse razmo. Na začetki srejdnjoga vöka pa je na Španjolskom živo polihistor **sveti Izidor Seviljski (Sevillai Szent Izidor)**, šteri je po dosta delavni lejtaj napiso svojo veuko delo »Etimologijo«. V dvajsti knjigaj je vküpspiso cejlo znanje antični cajtov, ka koli posvejtngoga pa cerkvenoga je človek vönajšo. V Izidora časi so njegvo krajino prejkmei german-ski Goti, sam pa se je narau-do v ednoj staroj rimskoj krščanjskoj držini. Vsi mlajši v njegvoj familiji so gratali svetniki, dva njegoviva brata sta bila püšpeka. Izidor se je tö vönavčo za dühovnika, kak opat je biu pelda poslušnosti za svoje barate. V klaušterskom žit-

ki je samo tau naprejspiso, ka je un tö leko nutdržo. Izidor je leta 600 grato püšpek v Sevilji, v tajoj funkciji je austro skoro štiri desetlejtja. Kak nadpastér se je trüdo za katoličanski žitek med Goti, šteri so nej davnik zapüstili krivo arijansko vöro. Biu je

Sveti Modest je dau zozidati cerkev na pauli Gospe Svete - od tistec je odo med stare Slovence oznanjat evangelij, tam je pokopani tö

predsednik na djilejši vsej püšpekov na Španjolskom, na šterom so se zgučali za globko prenovitev krščanstva.

Univerzalno enciklopedijo Izidora so šteli vsi, šteri so v srejdnjom vöki kaj pisali. Kak püšpek se je dosta trüdo za včenjé svoji dühovnikov, šteri so samo svoje pravice pred očami meli, dužnosti pa nej. Tanače je davo kralom in knezom, vküp je spiso zakone tö. Zavolo vsega toga ga držimo za patronuša interneta.

Pred smrtjov se je Izidor prečisto in raztalo srma-kom vse, ka je emo. Mrau je *4. apriliša* 636, Cerkev ga česti kak slejdnjoga cerkvenoga škonika staroga vöka.

Vüzem (húsvét) je najveški krščanjski svetek. V

Nauvom zakoni piše, ka je Jezoš – po križanji v petek – na tretji den, v nedelo goristano od mrtvi. S svojov smrtjov je nej oslobaudo svejt od trplenja, de je pa odküpo greje vsikšoga člo-vöka, s svojim goristane-njom pa oblado smrt.

Z vüzenkom se konča post, šteroga držimo v spomin Jezošovoga štiridesetdnevnoga posta v püstinji. Za té svetek leko oprvim gejmó mesau ali z drugimi rečami: »vözememo« mesau. Na tau kaže vogrska rejč »húsvét« tö.

V zahodnom krščanjski leko vüzemska nedela spadne od *22. marciuša* do *25. apriliša*. Že prvi koncil v Niceji se je leta 325

odlaučo, aj bau vüzenek na nedelo po prvom punom mejseci po sprtolejt-nom enakonočji (napéjegy-enlóség). Tau računanje pa je bilau dugo časa nej djenau naprejspisano, zatok so datum vüzma vse vkriž računali. Končno je katoličanjska cerkev leta 1581 vödala regulo za računanje, štero pa so pravoslavne cerkve nej prejk-vzele. Pápa Frančišek je juniuša 2015 nutzglaslo, ka je katoličanjska cerkev pripravljena spremeniti svoje metoduše kalkulacije, ka bi vsi krščeniki na svejti na gnaki den svetili Kristoša goristanenje.

Letos spadne vüzemska nedela na *4. apriliš*.

-dm-
ilustraciji:

Szilveszter Bartkó

PETEK, 02.04.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, 10.10 Ugriznimo znanost, 10.35 TV-izložba, 10.50 Strasti, TV-nadaljevanka, 11.25 Vem!, kviz, 12.00 Globus, 12.30 Točka preloma, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Severna obzorja (III.), ameriška nadaljevanka, 14.25 TV-izložba, 14.40 Prislunimo tišini (Pre) živeti s stalnim zvonjenjem v ušesih, izobraževalno-svetovalna oddaja, 15.15 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 15.50 Danin dinosvet, kanadska otroška nanizanka, 16.15 Osvežilna fronta, oddaja za mladostnike, 16.40 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Slovenski magazin, 17.55 Duhovni utrip, 18.10 Bacek Jon, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 V petek zvečer, 21.25 Na lepše, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Zakon Marie Braun, nemški film, 1.10 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.35 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.30 Napovedujemo

PETEK, 02.04.2021, II. spored TVS

9.00 Videotrak, 10.00 Pasijon po Marku, 10.35 Dobro jutro, 13.15 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.00 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.25 Trenutek reke, dokumentarni film, 16.00 Judo, svetovni pokal, 18.00 Evangeličansko velikonočno bogoslužje, prenos iz Murske Sobote, 19.00 Škofjeloški pasijon, adaptacija predstave, 20.00 Zadnje ure Jezusa Kristusa, francoska dokumentarna oddaja, 20.55 Postni prti na Koroškem, 21.15 Križev pot, prenos iz Vatikana, 22.45 Pasijon po Marku, 23.05 Zadnja beseda! 23.50 Blob genij brez možganov, francoska dokumentarna oddaja, 0.45 Judo, svetovni pokal, 2.45 Videotrak, 3.40 Info kanal

SOBOTA, 03.04.2021, I. spored TVS

6.10 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program, 9.20 Sobotni krompir, 9.55 Športniki, Hitrostno drsanje, risanka, 10.00 Male sive celice, OŠ Gornji Petrovci in OŠ Otočec, 10.40 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 11.00 Holly Hobbie, Kraljična kumarica, kanadska mladinska nadaljevanka, 11.20 TV-izložba, 11.35 Tarča, 12.40 NaGlas! 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.50 TV-izložba, 14.05 Podjetno naprej, Opikar, čisti prostori, 14.40 Prislunimo tišini, izobraževalno-svetovalna oddaja, 15.00 Blagoslov velikonočnih jedi, 15.20 Kulturni vrhovi, dokumentarna oddaja, 15.55 Na sončni strani, dokumentarno informativna oddaja, 16.30 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Ambienti, 17.45 Zadnja beseda! 18.35 Ozare, 18.40 Vrtne prigode, Pod zvezdami, risanka, 18.57 Dnevnik, Sobotni Dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vrem, 20.00 Joker, kviz, 20.55 Kaj dogaja? 21.25 Tanek led, koprodukcijska nadaljevanka, 22.15 Poročila, Šport, Vreme, 22.35 Limonada, koprodukcijski film, 0.10 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.35 Dnevnik, 0.55 Sobotni Dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 1.30 Napovedujemo

SOBOTA, 03.04.2021, I. spored TVS

4.00 Info kanal, 7.00 Najboljše jutro, 9.00 Pričevalci, 11.15 Franc Anton pl. Steinberg, človek baročne popolnosti, dokumentarni film, 12.30 Človek, kam greš? dokumentarni feljton, 13.10 Gospodindijski film, 15.00 Avtomobilnost, 16.00 Judo, svetovni pokal, 18.30 Katar 2022, Fifina magazinska oddaja, 19.00 Videotrak, 23.20 Vrhovi, koncert Neishe z gosti, 1.55 Videotrak, 2.55 Info kanal

NEDELJA, 04.04.2021, I. spored TVS

7.00 Otroški program, 10.00 Velikonočno bogoslužje, prenos iz mariborske stolnice, 11.20 Ozare, 11.25 Obzorja duha, 11.55 Urbi et orbi, Papeževa velikonočna poslanica, 12.25 Komorni godalni orkester Slovenske filharmonije in Nika Gorič (A. Vivaldi), 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 V petek zvečer, 14.45 Na lepše, 15.15 Šansonjerka, kanadsko-francoski film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Vikend paket, 18.40 Šola za pošasti, risanka, 18.50 Frfra in Cufek, risanka,

18.57 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Genialna prijateljica (II.), italijanska nadaljevanka, 21.15 Intervju, 22.00 Poročila, Šport, Vreme, 2.25 Bazilika Božjega groba, izraelsko-nemška dokumentarna oddaja, 23.20 Letni časi Pomlad, Mate Bekavac, Aco Biščević in godalni orkester (A. Misson), 23.30 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.00 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 0.50 Napovedujemo

NEDELJA, 04.04.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 6.20 Videotrak, 7.15 Duhovni utrip, Pomen pashe in velikega petka, 7.30 Koda, 8.00 Ugriznimo znanost, Ven iz okvirjev, oddaja o znanosti, 8.30 33. Festival Radovljica, Musica Nova, moteti Jacobusa Handla-Gallusa, 9.00 Koncert ob 50-letnici delovanja NewSwing Quarteta, 10.10 Gašper in Petra, norveški film, 11.30 Življenje na strehi sveta, Kultura in vera, potopis, 12.30 Ljudje in zemlja, 13.20 Zelena generacija/Young Village Folk, 13.30 Ledruski film, 15.30 Ambienti, 16.15 21. gala koncert Radia Ognjišče: Pojmo naše pesmi, 17.50 Zadnje ure Jezusa Kristusa, francoska dokumentarna oddaja, 18.45 Videotrak, 19.50 Žrebanje Lota, 20.00 Dinastije, Šimpanzi koprodukcijska dokumentarna serija, 20.55 Sting svoboden človek, francoska dokumentarna oddaja, 21.55 Morje v času mrka, slovenski film, 23.25 Vikend paket, 0.45 Kaj dogaja? 1.15 Videotrak, 2.15 Info kanal

PONEDELJEK, 05.04.2021, I. spored TVS

6.30 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Dobro jutro, 10.00 Uka in Čiv gresta v širni svet, risani film, 10.25 Nejko: Poplava v Podlesju, risani film, 10.55 Strasti, TV-nadaljevanka, 11.30 Vem!, kviz, 12.00 Intervju, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Severna obzorja (III.), Trije prijatelji, ameriška nadaljevanka, 14.30 S-prehodi, Vesna Benedetič, ilustratorica, 15.20 Dober dan, Koroška, 16.05 Lojzek in mavrična vila, risani film, 16.25 Studio Kriškraš, Obnovimo prijateljstvo z drevesi, mozaična lutkovna oddaja za otroke, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Kulturni vrhovi, dokumentarna oddaja, 17.50 Na kratko, 18.00 Nejko, risanka, 18.10 Simon, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Dnevnikov izbor, Šport, Vreme, 20.05 Marija Magdalena, koprodukcijski film, 22.00 Poročila, Šport, Vreme, 22.20 300 let Škofjeloškega pasijona, 0.30 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.55 Dnevnik, Dnevnikov izbor, Šport, Vreme, 1.50 Napovedujemo

PONEDELJEK, 05.04.2021, I. spored TVS

4.00 Info kanal, 8.00 Videotrak, 9.00 Obzorja duha, Noč vstajenja, 9.25 Prislunimo tišini, izobraževalno-svetovalna oddaja, 9.40 Na lepše, 10.10 Dobro jutro, 12.50 Ko se tam gori olitajo breze, portret pisateljice Brede Smolnikar, 14.00 Zadnja beseda! 15.00 Ljudje in zemlja, 15.50 Zelena generacija/Young Village Folk, 16.00 Širna Sibirija, švicarska dokumentarna oddaja, 17.50 Ecce homo - Ecce Oman, portret koroškega umetnika Valentina Omana, 20.00 Življenje na strehi sveta, Darila narave, potopis, 20.55 Dediščina Evrope: Anatomija izdajstva, češka nadaljevanka, 22.30 Nahrani me z besedami, slovenski film, 0.00 Videotrak, 1.05 Info kanal

TOREK, 06.04.2021, I. spored TVS

6.45 Dnevnikov izbor, 7.00 Dobro jutro, 10.05 Podoba podobe, Ljubljana - arhitektura in urbanizem 2025+, 10.50 Strasti, TV-nadaljevanka, 11.25 Vem!, kviz, 11.55 Dosje, Leto dni pozneje, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Severna obzorja (III.), ameriška nadaljevanka, 14.40 Duhovni utrip, Pomen pashe in velikega petka, 15.10 Potepanja - Barangolások, 15.50 A veš, koliko te imam rad, risani film, 16.15 Buck, belgijska otroška nadaljevanka, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Koda, 18.00 Kalimero, risanka, 18.10 Bacek Jon, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Bolnišnica dobre karme (I.), britanska nadaljevanka, 20.50 Na tankem ledu, nemška dokumentarna

oddaja, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Slovenija-30, 23.50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.20 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.15 Napovedujemo

TOREK, 06.04.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 11.30 Dobro jutro, 14.10 Slovenski magazin, 14.35 Kuharska knjiga dr. Angele Piskernik, dokumentarni portret, 15.30 Avtomobilnost, 16.15 Kaj dogaja? 17.00 Joker, kviz, 18.00 Gospoda gre čez proggo, portret dr. Vladimirja Sruka, 19.00 Nogomet - evropska liga, 19.30 Videotrak, 20.05 Molk prvakov: spolno nasilje v športu, francoska dokumentarna oddaja, 21.10 Piran - Pirano, slovenski film, 22.55 NaGlas! 23.15 Videotrak, 0.15 Info kanal, 4.00 Info kanal

SREDA, 07.04.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, 10.05 Koda, 10.50 Strasti, TV-nadaljevanka, 11.20 Vem!, kviz, 11.50 Slovenija-30, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Severna obzorja (III.) ameriška nadaljevanka, 14.40 Osmi dan, 15.20 Rojaki, oddaja o zamejcih, 15.40 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 16.10 Male sive celice, OŠ Gornji Petrovci in OŠ Otočec, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Biotopi, Plastika v naravi, izobraževalno-dokumentarna serija, 17.55 Filmski poklic, Montažer, 18.00 Zmedi gre v Zakajzato, risanka, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Claire Andrieux, francoski film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Panoptikum, 23.50 Biotopi, Plastika v naravi, izobraževalno-dokumentarna serija, 0.25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.50 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.45 Napovedujemo

SREDA, 07.04.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 9.00 Videotrak, 10.00 Velikonočno bogoslužje, posnetek iz mariborske stolnice, 11.10 Dobro jutro, 13.45 Je res kaj možnosti, da postanemo kapitalisti?, 30 let ljubljanske borze in slovenskega kapitalnega trga, 14.15 Trio Psalteria: s citrami od renesančne glasbe do jazz, 15.50 Ambienti, 16.35 Vikend paket, 17.55 Muzej norosti, dokumentarni film, 19.50 Žrebanje Lota, 20.05 Moj klasični hit, Stanislav Zore, 20.10 Za Elizo, Beethovnova uspešnica, nemški glasbeni dokumentarni film, 21.10 Moje mnenje, 22.00 Ku'damm 56, nemška nadaljevanka, 22.55 Marija Magdalena, koprodukcijski film, 0.55 Videotrak, 1.55 Info kanal

ČETRTEK, 08.04.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, 10.10 Biotopi, Plastika v naravi, izobraževalno-dokumentarna serija, 10.50 Vrčkarji, slovenska nadaljevanka, 12.00 Moje mnenje, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Severna obzorja (III.), ameriška nadaljevanka, 14.40 Slovenski utrinki, 15.05 Težišče - Sülypont, pogovorna oddaja, 15.45 Z kot Zofka, mozaična oddaja za predšolske otroke, 16.10 Sobotni krompir, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 17.55 Na kratko, 18.00 Dinotačke, risanka, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tarča, Globus, Točka preloma, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Osmi dan, 23.30 Anatomija izdajstva, češka nadaljevanka, 1.10 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 1.35 Dnevnik Slovencev v Italiji, 2.00 Dnevnik, 2.30 Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.55 Napovedujemo

ČETRTEK, 08.04.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 11.15 Dobro jutro, 14.00 Jože Ciuha, slikar svojega časa, dokumentarni portret, 15.10 Panoptikum, 16.15 V petek zvečer, 18.00 Državljan Diareja ali kdo je Tomaž Lavrič?, dokumentarni film, 20.00 Avtomobilnost, 20.55 Nogomet - evropska liga, četrtfinale, prenos, 22.50 Ambienti, 23.30 Nogomet - evropska liga, vrhunci četrtfinalnih tekem, 0.00 Romska glasba v jazzovskih preoblekah: Imer Traja Brizani, Amala in Big Band RTV Slovenija, 0.45 Videotrak, 1.45 Info kanal, 4.00 Info kanal

NAGRADNI NATEČAJ

ZA IZVIRNO IZRAŽANJE MLADIH SLOVENSkih ROJAKOV PO SVETU 2021

V letu 2021 smo za mlade pripravili bralno-risalni natečaj »Prijateljstvo«. V lanskem letu so mladi slovenski lutkarji iz Celovca in okolice, pod mentorstvom Marice Hartmann, pripravili lutkovno igro o mravljah.

S pomočjo Brede Varl, avtorice in režiserke lutkovne igre, smo priredili besedilo predstave. Besedilo lahko otroci sami, s pomočjo staršev ali mentorjev preberejo, za natečaj pa pripravijo risbo z motivom, ki se jim je najbolj vtisnil v spomin.

Kdo lahko sodeluje?

Sodelujejo lahko mladi rojaki iz vsega sveta do 15. leta starosti. Tokrat bomo risbe razvrstili v štiri starostne kategorije natečajnikov:

1. kategorija: do 6 let
2. kategorija: od 7 do 9 let
3. kategorija: od 10 do 12 let
4. kategorija: od 13 do 15 let

Vsi sodelujoči bodo prejeli diplomu za sodelovanje, revijo z nalogami in dodatno darilo. V vsaki od kategorij bomo izbrali najboljšo risbo in avtorja dodatno nagradili.

Kako sodelujem na natečaju?

1. Preberi besedilo pravljice »Prijateljstvo«.
2. Na list papirja formata A4 nariši ali naslikaj tisto stvar, ki ti je bila v zgodbi najbolj všeč. Rišeš oz. slikaš lahko s svinčniki, barvnimi svinčniki (barvicami), flomastri, voščenkami, vodnimi barvicami ali akvareli – izbira je prepuščena tebi.
3. Izdelek poslikaj ali skeniraj (pri tem ti lahko pomagajo starši, mentor ali učitelj) in ga pošlji preko spletnega obrazca na spletni strani www.slokongres.com
4. Mentorji oz. voditelji skupin, ki želite poslati izdelke za več otrok hkrati, uporabite temu namenjenemu spletni obrazec. Obvezno priložite še seznam vseh sodelujočih (ime, priimek in starost) in opremite slike z imeni in starosti otrok.

Do kdaj se lahko prijavim?

15. maj
2021

Natečaj bo odprt do 15. maja 2021, vse prejete izdelke pa bomo objavili na naši spletni strani.

Za dodatne informacije nam lahko pišeš na elektronski naslov slovenska.konferenca@slokongres.com, z veseljem bomo odgovorili na tvoja vprašanja.

» PRIJAVI SE

NAGRADNI NATEČAJ ZA MLADE ROJAKE PO SVETU 2021

PRIJATELJSTVO

Breda Varl

V naših gozdovih, na travnikih, pa tudi ob robu kake vaške poti, živijo mravljice. Majhne, rjave, z okroglimi glavicami, majcnimi trupki in debelimi ritkami. To so zelo marljive živalice; pridne, delavne in skrbne. Želo so hitre; pomislite: imajo kar šest nog. Od jutra do večera nabirajo hrano in druge drobščarje ter jih nosijo v svoj dom. Zvečer skupaj povsedečajo in se odpravijo spat. In tako vsak dan, dan za dnem.

Naše rjave prijateljice so živele svoje dneve po ustaljenem ritmu. A nič ni večno, pravi pregovor. Neke noči, že bolj proti jutru, jih je zbudil nenavaden hršč.

»Tresk, bum, tresk, bum,.... buummm...!«

»Joj, kaj je to... Potres, potres! ...je padlo drevo? Zemlja se bo obrnila...« je odmevalo po mravljišču.

»Kaj se pa tako derete, samo me smo prišle!« so gospodovalno odgovarjale mravljice rdeče barve, ki so strumno in v vojaškem redu korakale preko mravljišča. »Lačne smo, pot je bila zelo dolga. Dajte nam hrano!« so zahtevale. Te gospodovalne mravljice prihajajo iz drugega konca sveta, iz vroče Afrike. Podobne so rjavim mravljam, vendar so precej manjše in živoroče barve, koža se jim čudovito svetli. Pod vročim soncem uživajo življenje, saj je okoli njih vsega dovolj. Brezdeše jim prija. Mlajše hranijo starejše dokler ne odrastejo. Nabirajo sladke uši, kapljice sočnega sadja in hladijo starejše z velikimi palmovimi listi. Potem se zgodba ponovi. Tem gospodskim mravljam pravimo faraonke, po starih vladarjih iz Egipta. A vročina jih je prišla, da zapustijo svoj dom in poiščejo novo bivališče v bolj zmernem podnebnju. V novem kraju so pričakovale vladarsko postrežbo kot so je bile deležne v Egiptu.

Rjave mravljice so ostro nasprotovale: »Me si same nabiramo hrano! In tudi ve si jo boste morale, če že hočete ostati tu. Pa saj že tako ni dovolj prostora!«. Med glasnim prepričevanjem se je na nebu pojavil roj temnih, skoraj črnih mravšč. In imele so krila! Rjave in rdeče mravljice se kar niso moge načuditi še enim prišelcem.

»No, sedaj pa še te! Najprej faraonke, sedaj pa še one. Ne, to je pa že preveč!« so godrnjale rjave mravljice in medtem odganjale rdeče in krilate vsiljivce. Tudi faraonke niso stale križem rok. »Strni vrsto na desni! Zavaruj pridobljeno ozemlje! Odripi tisto rjavo mravjjo na levi! Ne dovoli črni mravlji, da zasede kamenček!« so deževali vojaški ukazi. Vse skupaj bi verjetno preraslo v vsesplošen pretep, če se ne bi v najbolj napetem trenutku med to silno množico mravljinkega sveta pojavil dolg, zlohoten rilec!

»Mravljinčar!!! Na pomoč, na pomoč...« so vpile rdeče, rjave in črne mravljice vse povprek. Vse so dobro vedele, da lahko na en mah pogoltno na stotine mravljinčar, takih ali drugačnih, rdečih ali rjavih. Tudi črne mu teknejo, le da jih zelo težko doseže. Mravljice so sedaj združile moči - vse skupaj so napadle mravljinčarja. Tega pa okorni velikan res ni pričakoval.

»Auu... Auu... Nehajte... Tudi jaz sem lačen in moram jesti...« se je branil mravljinčar. Mravljice so presenečeno obstale. »Lačen je...« so nekateri od njih sočutno vzdihnila. Tedaj so se oglasile leteče mravljice: »Ne skrbite, prijateljice! Me bomo nahranile mravljinčarja!«

»Kako nahranite? Saj se pravkar borimo za to, da nas ne bi pojedel!« so bile osuple rjave in rdeče mravljice.

»Že, že! Toda me smo mravljice enodnevnice in živimo samo en dan. Ko ležemo jajčeca v zemljo, odmremo. In sem smo prišle, da bomo nekatere legle jajčeca. Mravljinčar pa se bo lahko nasitil in tako ne bo več hlastal za vami!«

»Lačen... Lačen...« je stokal mravljinčar.

»Že prihajamo. Malo še potrpi, kmalu boš sit!« so odgovarjale leteče mravljice. Počasi so se spuščale na zemljo. Rjave in rdeče mravljice so samo nemo opazovale dogajanje in se vpludno umikale letečim. Tiste, ki so legla jajčeca, so kmalu zatem odmrle. Ni dolgo trajalo, ko je mravljinčar s stasjo polzal odmrle črne mravljice. Potem se je napotil za preostalimi, odhajajočimi letečimi mravljinčarji, da bi naslednji dan našel novo hrano. »Tale je bilo pa res okusno. Pa še mojega lepega rilca ne bom imel več popikanega.« je zadovoljno mrmral pri sebi, ko je nerodno hlačal za odhajajočim rojem krilatih mravljic.

Rjave in rdeče mravljice so si oddahnile. Po tako napetem dogajanju so se dogovorile, da bodo raje živele kot dobre sosedice in si med seboj pomagale. V sloji je moč!

OBVESTILO

Spoštovane starše obveščamo, da bo vpis bodočih prvošolčkov potekal v naslednjih terminih:

v Dvojezični osnovni šoli in vrtcu na Gornjem Seniku

(9985 Gornji Senik, Cerkvena pot 10/1)

(v četrtek) 15. aprila 2021 od 8. do 14. ure

(v petek) 16. aprila 2021 od 8. do 12. ure,

v Dvojezični osnovni šoli in vrtcu Števanovci

(9982 Števanovci, Glavna cesta 117)

(v četrtek) 15. aprila 2021 od 8. do 16. ure

(v petek) 16. aprila 2021 od 8. do 16. ure.

Starši so dolžni šoloobvezne otroke, torej tiste rojene do 31. avgusta 2015, vpisati v prvi razred šole v kraju stalnega prebivališča oziroma v primeru začasnega prebivališča v šolo v kraju začasnega prebivališča oziroma izbrano drugo šolo.

Dokumenti, ki jih je treba predložiti ob vpisu:

- osebni dokument, primeren za identifikacijo otroka, izdan na ime otroka, in potrdilo o prebivališču
- izpisek iz rojstne matične knjige otroka
- številka zdravstvene kartice, davčna številka otroka (če jo ima)

Vpis v šolo se opravi na osnovi prijave. Na osnovi sklepa Ministrstva za človeške vire (EMMI) številka 19/2021.(III.10.) je omogočen vpis z osebno prisotnostjo in tudi po elektronski poti.

V Dvojezični osnovni šoli in vrtcu na Gornjem Seniku:

Glede na epidemiološke razmere ni nujno, da se starši/skrbniki osebno oglasijo v ustanovi, vpis lahko opravijo tudi po elektronski poti. V kolikor se odločite za slednjo možnost vpisa, vas prosimo, da nam potrebne dokumente najpozneje do 16. aprila 2021 posredujete po elektronski pošti na naslov info@kossicsiskola.hu.

Gornji Senik, 16. marec 2021

Ildikó Doncsicz Treiber I. r.
ravnateljica

V Dvojezični osnovni šoli in vrtcu v Števanovcih:

Naša ustanova omogoča vpis z osebno prisotnostjo v zgoraj navedenih terminih.

Števanovci, 16. marec 2021

Agota Holecz I.r.
ravnateljica

porabje.hu

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Kukić
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska
Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava, Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti, Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR ali 52 USD. Številka bančnega računa: HU75 11747068 20019127 00000000. SWIFT koda: OTPVHUHB